

Erasmus+

Sufinancirano sredstvima
Europske unije

Izvješće o mobilnosti učenika u Varkaus, Finska

Mobilnost učenika u osnovnoj školi Kõnõnpellon koulu u Varkausu provedena od 7. do 11. rujna 2026. Na ovoj mobilnosti je sudjelovalo 5 učenika 5. razreda OŠ Jagode Truhelke i dvije djelatnice škole Irena Bando, stručna suradnica knjižničarka i Erasmus koordinatorica škole, kao i Anamarija Buzgo, učiteljica informatike. Ova se mobilnost ostvarila u suradnji s koordinatoricom finske škole Ritvom Metso. Mobilnost je u cijelosti financirana sredstvima Europske Unije programa Erasmus+.

Mobilnost se sastojala od sudjelovanja učenika u nastavi u finskoj školi i kulturološkog djela upoznavanja Finske. Prvi i posljednja dva dana mobilnosti učenici su proveli u Helsinkiju gdje su upoznavali različite znamenitosti grada, gradske atrakcije i povijest grada.

Po dolasku proveli smo u Helsinkiju nekoliko sati prilikom čega smo posjetili Trg Lasipalatsi. Ispod njega je podzemni muzej Amos Rex koji je ukopan duboko ispod zemlje bez i jednog potpornog stupa. Strop muzeja je inovativna inženjerska konstrukcija valovitih betonskih kupola koje izbijaju na površinu trga. Ovi betonski "mjehurići" simboliziraju umjetnost koja kipi iz podzemlja, a njihovi veliki okrugli prozori propuštaju svjetlo u muzej i omogućuju prolaznicima da besplatno zavire u izložbe. Danas je ovaj jedinstveni valoviti trg omiljeno okupljalište građana i svjetski poznata neslužbena lokacija za skejtere.

1. dan – 7. rujna 2026.

Dan u školi započeo je s priredbom dobrodošlice gdje je koordinatorica ove mobilnosti za finsku školu Ritva Metso predstavila naše učenike i voditelje postavljajući nam pritom nekoliko pitanja na engleskom o našim osobitostima. Nakon toga smo svi zajedno sudjelovali u kratkoj igri o lijepom ponašanju što je ustaljeni običaj započinjanja radnog tjedna u toj školi.

Specifičnosti finskog obrazovnog sustava po koje su poznati u svijetu su opuštena atmosfera, međusobno povjerenje i fokus na dobrobit djeteta. Istaknuta je važnost sportskih i školskih igrališta koji ljeti služe za nogomet i igre, a zimi se pretvaraju u klizališta i staze za skijaško trčanje pa se okupljaju obitelji iz cijelog mjesta. Finci njeguju koncept u kojem se kroz igru na otvorenom brišu stroge granice između profesora i učenika te gradi snažna, inkluzivna školska obitelj.

Škola u kojoj smo provodili mobilnost dobila je prestižnu nagradu "Škola godine 2021.", kao najbolja škola u Finskoj. Nagrada je dobivena zbog iznimno dobre atmosfere u školi, zbog zajedništva i uključivosti. Posebno je istaknuto:

- primjena poznatog finskog pedagoškog modela Pro koulu (Pohvale umjesto zabrana) koje je usmjeren na pozitivno ponašanje i prevenciju sukoba. U tom modelu umjesto fokusiranja na ono što djeca ne smiju raditi, naglasak je stavljen na njihovo motiviranje i nagrađivanje dobrog ponašanja. Prvo se definiraju pravila ponašanja a

potom se skupljaju bodovi (kod svakog dobrog ponašanja se dijele bodovi-kartice) koje se najčešće skupljaju na razini cijelog razreda. Kada razred napuni zajedničku "staklenku" bodovima, dobivaju nematerijalnu nagradu koju su sami izabrali. Npr:

- Dan bez domaće zadaće.
- Mogućnost da na nastavu dođu u pidžamama ili donesu omiljenu plišanu igračku.
- Dodatni sat crtanja, igranja društvenih igara ili gledanja filma uz kokice...
- atmosfera snažnog osjećaja zajedništva i uključivog načina rada, tj ima "hyväs meininki" (dobru vibraciju) među učiteljima i osobljem koji se izravno preslikava na rad s djecom. Smatraju da sretan i zadovoljan učitelj stvara sretne učenike.
- dvojezične mogućnosti, gdje škola nudi učenicima pohađanje nastave na engleskom jeziku
- međunarodna otvorenost (Erasmus+), gdje su izrazito aktivni u Europskim razmjenama. Učenici i učitelji redovito putuju i ugošćuju partnere iz cijele Europe, razvijajući multikulturalnost
- poticanje zdrave prehrane i samostalnost i odgovornost u jedenju obroka i razvrstavanju suđa nakon jela

Ono što je upečatljivo je školska zbornica koja je mjesto za susrete, opuštanje i razmijenu recepata... posjeduje fotelje, mikrovalnu, radni stol, kuhinju, kuhala za vodu, aparate za kavu, perilicu suđa, suše... ima mnoštvo afirmativnih poruka, diploma, spomenica i pribora za rad.

Škola je bila obilježena s puno parola:

- *Mogu koristiti svoje znanje iz različitih područja na širok način.*
- *Mogu se staviti u tuđu kožu i razumjeti njihove stavove.*
- *Više se fokusiram na mogućnosti nego na ograničenja.*
- *Ne odustajem lako kada mi je nešto važno.*
- *Imam dobar smisao za humor.*
- *Imam posebne vještine u nekom području znanosti, umjetnosti ili sporta.*
- *Znam svoje vrijednosti i ponašam se u skladu s njima.*
- *Često vidim vedriju stranu stvari i osjećam zahvalnost.*
- *Radim stvari koje jačaju zajednicu.*

Dan u školi je protekao igrajući poznatu finsku igru Mōlkky, sportsku društvena igra na otvorenom koja je slična kuglanju, pikadu i biljaru. Sastoji od 12 drvenih čunjeva numeriranih brojevima i štapa za bacanje (koji se zove milky). Štap se baca s određene pozicije kako bi se srušili čunjevi.

U poslijepodnevnom dijelu dana učenici su otputovali u obližnje mjesto Leppävirta u kojoj su nakon šetnje šumom uz obližnje jezero posjetili ledenu špilju. Špilja se nalazi na dubini 30 metara ispod zemlje. Njezina je unutrašnjost sadržavala trenutni postav za 2026. godinu - slikovnicu od leda tj. ledene skulpture likova iz poznatog crtanog filma Moomin koju su izradili poznati umjetnici iz cijelog svijeta.

U špilji su osim razgledavanja ledenih skulptura učenici imali priliku i okušati se u različitim snježnim toboganima, spustovima, poligonima koristeći različite zimske rekvizite.

2. dan – 8. rujna 2026.

Drugog dana mobilnosti učenici su se upoznali s jutarnjim rutinama predškolaraca te s njima igrali razne igrice. U Finskoj je uobičajeno da stariji osnovnoškolci postaju mentori predškolcima kroz sustav pod nazivom *kummioppilas*, u sklopu kojeg pod odmorom stariji učenici pomažu preškolcima u igri ili u čitaju priče. Ova se suradnja provodi kroz zajedničke satove i projekte kako bi se šestogodišnjacima maksimalno olakšao i uljepšao prijelaz iz vrtića u školsku klupu.

Vrijeme nakon nastave učenici su proveli u šetnji Varkausom i vođenim obilaskom muzeja mehaničkih instrumenata, gdje su imali priliku čuti i vidjeti više od 400 mehaničkih instrumenata raspoređenih u sedam tematskih dvorana uređenih prema povijesnim razdobljima. Neki od instrumenata bili su automatski klaviri, glazbene kutije, mehaničke violine, harmonike koje same sviraju, dok je najpoznatiji instrument muzeja "Goliath" – masivni orkestrij težak čak 5 tona, koji mehanički reproducira zvuk nevidljivog orkestra od oko 75 glazbenika.

3. dan – 9. rujna 2026

Treći dan učenici su nakon istraživanja različitih društvenih igara sudjelovali u interaktivnoj radionici na satu glazbene kulture. Prvo su kroz različite pokrete učili novu pjesmu, potom su vježbali pokretima pratiti svoj ritam, a nakon toga i svirali različitim instrumentima prateći u programu točne trenutke kada se uključuju pojedini instrumenti. Na kraju sata učenici su zajedno otpjevali poznatu pjesmicu o ježu koju su skladali dvojica glazbenika iz Varkausa.

U finskim školama su pjevanje i sviranje ključni alati za razvoj mozga, emocija i društvenih vještina, jer sviranje i pjevanje aktivira gotovo svako područje mozga te da djeluje kao:

- trening za mozak (utječe na matematiku i jezike)
- emocionalno zdravlje (prirodni antidepresiv)- potiče lučenje endorfina (hormona sreće) i oksitocina (hormona ljubavi i povezivanja) i jako smanjuje razinu kortizola (hormona stresa). Također pomaže kod kanaliziranja složenih emocija (tuge, ljutnje ili tjeskobe), jačanju samopouzdanja te razvoju empatije i slušanja drugih.
- društveno povezivanje i timski rad (zajedničko pjevanje u zboru ili sviranje stvara osjećaj pripadnosti i bliskosti)
- motoričke vještine i disciplina
- disciplina kroz igru (redovito vježbanje uči djecu strpljenju i pokazuje im da se trud i ustrajnost dugoročno isplate)

Na satu glazbenog učenici su s njihovom učiteljicom izveli vizualnu perkusijsku partituru - ona pretvara učenje klasične glazbe u interaktivnu videoigru gdje učenici prate videozaslon na kojem se u ritmu glazbe kreću šareni simboli (poput krugova, križića ili trokuta). Svaki simbol predstavlja neku udaraljku, a zadatak djece je aktivirati svoj instrument u točno onom trenutku kada indikator prođe preko njihovog simbola (https://youtu.be/ETSdeb-YK4s?si=UrWdCk3_DuckcnDI).

Nakon škole zajedno s učiteljicama finske škole svi smo prošetali do lokalne atrakcije, poznatih šumskih brzaca, a nakon toga i do poznatog vidikovca na vrhu kafića, Torni terrace caffè s kojeg se vidi cijeli Varkaus.

Brzaci se pojavljuju tamo gdje se rijeka naglo sužava, gdje je strmo dno ili prepuno stijena i kamenja pa se remeti ravnomjeren tok vode.

U Varkausu u prirodnom parku (otoku) Kāmāri, nalazi se najveća prirodna riblja staza u Finskoj, koja je omogućila povratak ugroženim vrstama (jezerski losos, pastrve, vidre...) na pradavna mrijestilišta. Zbog stroge zaštite obnovljenog ekosustava, na ovim vodama se izdaju samo tri ribolovne dozvole dnevno.

4. dan – 10. rujna 2026.

Četvrti dan nastave učenici su proveli na nastavi na otvorenom gdje su skupa s 4. razredom otišli u obližnju šumu brati voće za izradu pite. Učenici su samostalno tražili bobice brusnice i borovnice, a potom pri povratku u školu samostalno pravili i kušali domaću pitu od bobica.

Branje šumskih bobica i pravljenje kolača u finskom je školstvu vrhunski primjer učenja kroz rad koji povezuje boravak u prirodi s razvojem praktičnih životnih vještina. Tijekom berbe u šumi učenici kroz izravno iskustvo uče biologiju i ekologiju, dok u kuhinji kroz praćenje recepta nesvjesno savladavaju matematiku i kemiju. Cijeli proces zahtijeva stalnu društvenu interakciju, podjelu zadataka i timski rad, a završava zajedničkim blagovanjem koje jača osjećaj obiteljskog zajedništva i školske kohezije.

Tijekom dana učenici su obišli Konsti muzej (Varkauden museokeskus Konsti) koji je kulturno središte grada i povijesni muzej Varkausa, a prikazuje 200 godina industrije grada (talionice željeza, brodogradnje i visoke tehnologije).

Tamo se također nalazila radionica za djecu gdje su učenici kroz igru, simulacije i praktične zadatke mogli istraživati povijest industrije, tehnologije i zanate.

Nakon muzeja objedovali smo u restoranu-kafiću s mačkama "Keskuskonttori" koji se sastoji od 10ak malih, šarenih soba uređenih u boemskom i retro stilu. U jednoj od soba nalazi se kutak s gramofonom i vlastitim izborom ploča. Jedna je soba predstavlja mali karaoke salon. U nekim sobama se održavaju večernji kulturni klubovi (čitanje poezije, književne večeri i rasprave o umjetnosti), a za cijelo vrijeme se prostorom ležerno šeću i spavaju udomljene mačke. Unutar kafića nalazi se i mali buvljak, a sav prihod od prodaje donira se za pomoć napuštenim životinjama.

Nakon toga, na otoku Kāmāri tik uz brzace naši su nam partneri organizirali finsku večeru na otvorenom - "tulistelu", što znači opuštanje uz otvoreno ognjište u prirodi. Zapravo se radilo o kolbici "laavu" - tradicionalnom, drvenom šumskom skloništu otvorenom s prednje strane, u čijem se središtu nalazi ognjište s rešetkama za roštilj. Tamo smo kobasice nabadali na duge drvene štapove i pekli izravno na žeravici. Također smo na te drvene štapove omotavali dizano tijesto i pekli iznad vatre dok nisu dobili zlatnu boju te ih punili s đemom i šlagom. Na kraju smo pripremali sljezove kolačiće (Marshmallows) koje smo lagano pekli iznad žara, dok im unutrašnjost nije postala kremasta i tekuća, a vanjski dio lagano karameliziran.

5. dan – 11. rujna 2026.

Posljednjeg dana nastave učenici su sa 6. razredom igrali skrivača u školi, a nakon toga smo im predstavili našu školu i projekt. Prezentiranjem naše kulture učenici razvijaju samopouzdanje, javni nastup i napredne komunikacijske vještine na engleskom jeziku, uz istovremeno jačanje osjećaja pripadnosti vlastitoj zajednici.

Važnost ove aktivnosti je u razvoju mogućnosti za daljnju međunarodnu suradnju kroz Erasmus+ aktivnosti i eTwinning projekte. Mogu se planirati stručne razmjene, virtualne radionice i zajednički projekti s ciljem razvoja naših Erasmus ciljeva.

Nakon toga je uslijedila dodjela diploma i predaja naših poklona domaćinima. Uručivanjem hrvatskih tradicijskih proizvoda, koje su pripremili roditelji naših učenika predstavljena je autentična slavonska gastronomska baština i lokalna industrija kroz prepoznatljive proizvode poput osječkih čokolada i keksa, domaćeg meda, rakije te nezaobilazne Vegete.

Ovaj čin darivanja ima visoku pedagošku i diplomatsku vrijednost jer pokazuje angažman šire obiteljske zajednice u školskom projektu, dok finskim partnerima pruža izravan uvid u hrvatsku kulturu i gostoljubivost kroz okuse i proizvode našeg kraja.

Nakon toga je slijedilo put u Helsinku gdje smo obišli poznatu mjesnu knjižnicu Oodi koja nije samo mjesto za knjige, već vrhunski "javni dnevni boravak" koji se prostire na tri sadržajno različita kata. Najveća zanimljivost je drugi kat, koji funkcionira kao javna radionica budućnosti opremljena 3D printerima, šivaćim strojevima, laserskim rezačima i glazbenim studijima koje svatko može besplatno koristiti. Uz to, knjižnica je poznata po pametnim robotima koji samostalno raznose knjige među policama, te po prekrasnom gornjem katu koji nudi panoramski pogled na grad kroz staklene stijene.

6. dan – 12. rujna 2026.

Drugog dana boravka u Helsinkiju učenici su posjetili zoološki vrt koji sadrži više od 150 životinjskih vrsta, s posebnim naglaskom na ugrožene velike mačke poput snježnih leoparda i sibirskih tigrova koji vole hladniju nordijsku klimu.

Zanimljiva je mogućnost skupljanja žigova tako da posjetitelji prateći kartu otoka traže skrivene drvene kućice smještene pokraj nastambi životinja. Unutar tih kućica nalaze se mehanički gumeni pečati s likovima životinja koje učenici sami utiskuju na predviđena mjesta na svom listiću kao dokaz obilaska.

Također smo bili i na vožnji brodom - krstarenje helsinškim arhipelagom. Ta ruta vodi pokraj povijesne i moderne gradske obale, stambenih naselja uz more i otoka koji okružuju finski glavni grad. Ruta također obuhvaća obilazak Suomenlinna, lokaliteta s UNESCO-ova popisa svjetske baštine, pružajući pogled na jednu od najpoznatijih znamenitosti Helsinkija upravo s mora.

Posjetili smo Muzej iluzija-Paradox muzej, zabavan i potpuno interaktivan prostor s više od 45 eksponata koji spajaju znanost, psihologiju i optičke iluzije. Glavna atrakcija muzeja je poznata soba Zero Gravity u kojoj djeca mogu snimati videozapise koji prkose gravitaciji i u kojima sve izgleda potpuno naopako. Paradox Tunnel potpuno zbunjuje mozak pa obično hodanje ravno naprijed postaje gotovo nemoguće.

Večer smo završili s vikinšim restoranom, tematski autentičan interijer s drvenim stolovima, svijećama i velikom replikom vikinškog broda. Tamo su konobari obučeni u vikinšku odjeću donose mesne plate poslužene na replikama pravih borbenih štitova. Dozvoljeno "vikinško" ponašanje namjerno potiče glasnu, opuštenu atmosferu i smijeh, pa djeca i odrasli se mogu bez ustručavanja zabavljati, stavljati vikinške kape na glavu i nazdravljati iz rustikalnih glinenih vrčeva, kao i uživati u ambijentu koji je osvijetljen isključivo prigušenim svijećama i bakljama.

Sutradan smo krenuli na avion te u avionu dobili zanimljive čaše sa sokom na kojima su pisale tipične finske pozitivne poruke: "The sun shines even on a pile of twigs" (Sunce sja čak i na hrpu grančica, odnosno nakon kiše uvijek dolazi sunce.) te "Paistaa se päivä risukasaankin."/"We Finns believe that better days are ahead."(Mi Finci vjerujemo da su bolji dani pred nama.)"

Na kraju svake večeri učenici i učiteljice su zajedno podijelili iskustva toga dana, što im se svidjelo, što nije, što bi promijenili, a nakon toga i pisali izvještaj o pojedinom danu.

Autor članka : Irena Bando, stručna suradnica knjižničarka, izvrsna savjetnica